

Műszaki egyenértékűség a közbeszerzésben

Magyar Mérnöki Kamara

2022. 09. 08.

Előadó: Marián Gábor

Bevezetés

- Az építési beruházások során a műszaki egyenértékűség kérdése rendszeresen felmerül a kivitelezési tevékenység alatt is
- A Kbt. csak példa jelleggel engedi meg egy konkrét termék meghatározását és kötelezővé teszi a műszaki megoldások versenyét
- Az egyes építési szakágak (többek között az informatika, a környezetvédelmi és energiahatékonysági megoldások) permanens fejlődése
- Egyre szélsőségesebb építésgazdasági, építési piaci helyzet
- A Magyar Mérnöki Kamara kapcsolódó szakmai útmutatója (A Magyar Mérnöki Kamara útmutatója a műszaki egyenértékűség megállapításának módjairól, FAP-2021/207-ÉT)

A műszaki tartalom

- A jogi szakmai irodalom a „változás a műszaki tartalomban” kifejezést használja.
- A „műszaki tartalom” kifejezés nem kizárólag jogi kategória.
- A joggyakorlat rendszeresen alkalmazza a kifejezést fogalom meghatározás nélkül(!).
- A „műszaki tartalom” három szintje:
 - Köznyelvi értelemben
 - A Közbeszerzési törvény alapján

(Kbt. 3. §. 30. pont: műszaki egyenértékűség: létesítmény, termék vagy szolgáltatás olyan meghatározó műszaki paramétere, amely mérhető, és amelynek előírt mérőszámát több létesítmény, termék vagy szolgáltatás is teljesítheti”)
 - Az egyenértékűség vizsgálati szintje

Alkalmazási területek ajánlati / ajánlattételi időszakban

Alapvetően két szempontból merül fel:

- az ajánlattevő változtatás nélkül hagyja az ajánlati dokumentáció megfogalmazását
(ahol valójában ott szerepel a „vagy azzal egyenértékű” kifejezés; lényegében „átolja” a megvalósítási időszakra)
- az ajánlattevő a „vagy azzal egyenértékű” kifejezést konkrétá váltja
(általános tapasztalat, hogy kifejezetten ritkán alkalmazzák ezt a megoldást)

Alkalmazási területek a megvalósítás időszakában

- A szakmai ajánlat meghatározása, a gazdasági szereplő „vagy egyenértékű” joga
- Egyes paraméterek elkerülhetetlen véglegesítése az ajánlattételi időszakot követően
- A felek között létrejött szerződés feltételrendszere adja a kereteket
- Speciális esetek, mire irányul a szerződés (pl. tervezés és kivitelezés)
 - A vállalkozó szerződésben meghatározott vállalási terjedelme, felelőssége, a megrendelővel való kockázatmegosztása különböző
 - A megrendelő által elvárt / a közbeszerzési dokumentációban közölt műszaki tartalom információs szintjei különbözőek, ennek tükröződnie kell a „műszaki egyenértékűség” vizsgálata során
- A kivitelezés során felmerülő változtatások egyenértékűségének vizsgálatára, vagy technikai kérdéseire nincs megfelelő szakirodalom → támpont: jelen útmutató
- A műszaki egyenértékűség alkalmazhatóságának időszakai, téves értelmezések

Értékelés, műszaki-jogi hivatkozások

- Mérőszámos egyenértékűség
- **Funkcionális egyenértékűség:** Jelenti a projekt céljának való megfelelés, a projektelem biztonságos működése, a dokumentáció előírásaiban megfogalmazott, értelmezhető funkcionális teljesítőképeségnek való megfelelést.
- **Lényegi azonosság**, (továbbiakban: azonosság), mely esetben a létesítmény, termék vagy szolgáltatás bizonyos feltételek teljesülése esetén nemcsak megfelelő, és helyettesítő, hanem lényegileg azonos. Termékek esetében ide tartozik minden márkanévet tartalmazó (egyéb tekintetben a projekt szempontjából meghatározó tulajdonságai tekintetében egyenértékű) termék.
- **Helyettesítés**, mely esetben a termék, műszaki megoldás, szolgáltatás nem azonos, hanem a tervezettől eltérő, más jellegű, de a projekt céljainak megfelelő, a létesítmény, termék vagy szolgáltatás céljait kielégítő, vagyis használati értéke megegyezik az elvárással.

Egy építési termék egyenértékűségének meghatározása

További vizsgálat nélkül műszakilag egyenértékű,

- azon belül **azonos** egy építési termék egy másikkal, ha a **teljesítménynyilatkozataik alapján legalább megfelelőek**, illetve elérik a 275/2013. Korm. rendelet 1. melléklete szerinti lényeges terméktulajdonságok értékeit,
- azon belül **azonos** egy építési termék egy másikkal, ha a **teljesítménynyilatkozataik alapján legalább megfelelőek**, illetve elérik a 275/2013. Korm. rendelet 1. melléklete szerinti és **azon belül a projekt szempontjából releváns** lényeges terméktulajdonságok értékeit,
- azon belül **azonos** egy építési termék egy másikkal, ha az építőipari kivitelezési tevékenység folyamatának résztvevői (191/2009. Korm. rendelet 6. §) **felelős szakmai szempontú vizsgálatának objektív eredményeként** az megállapításra és dokumentálásra kerül
- azon belül egy építési termék **helyettesítését** jelenti egy másikkal, ha az építőipari kivitelezési tevékenység folyamatának résztvevői (191/2009. Korm. rendelet 6. §) **felelős szakmai szempontú vizsgálatának objektív eredményeként** az megállapításra és dokumentálásra kerül

Egy építési termék egyenértékűségének meghatározása, példák

- Azonosság, ha a lényeges terméktulajdonságok minden tekintetben legalább azonosak
(pl. betoncserép – betoncserép)
- A projekt szempontjából releváns azonosság
(pl. műanyag nyílászáró kültéri korlátként; monolit vasbeton szerkezet felváltása előregyártott vasbeton szerkezetre)
- A résztvevők felelős szakmai vizsgálatával megállapított azonosság
(pl. burkolat fagyási-olvadási ciklusa esetében a 100.000 és a 101.000 ciklus közötti különbség)
- Helyettesítés
(pl. műanyag nyílászáró helyett fa nyílászáró)

Építési terméknek nem minősülő termék egyenértékűségének meghatározása

További vizsgálat nélkül műszakilag egyenértékű,

- azon belül **azonos** egy építési terméknek nem minősülő termék egy másikkal, ha a vonatkozó műszaki dokumentációk projekt szempontjából **releváns paramétereit** **megfeleltethetők egymásnak és ezek alapján megfelelő**, illetve eléri a tervezett értékeket
- azon belül **azonos** egy építési terméknek nem minősülő termék egy másikkal, ha az az építőipari kivitelezési tevékenység folyamatának résztvevői (191/2009. Korm. rendelet 6. §) **felelős szakmai szempontú vizsgálatának objektív eredményeként** az megállapításra és dokumentálásra kerül.
- azon belül egy építési terméknek nem minősülő termék **helyettesítését** jelenti egy másikkal, ha az építőipari kivitelezési tevékenység folyamatának résztvevői (191/2009. Korm. rendelet 6. §) felelős szakmai szempontú vizsgálatának eredményeként az megállapításra és dokumentálásra kerül

Építési terméknek nem minősülő termék egyenértékűségének meghatározása, példák

- Azonosság, ha a lényeges terméktulajdonságok minden tekintetben legalább azonosak
(pl. lámpatest – lámpatest, informatikai elem – informatikai elem)
- A résztvevők felelős szakmai vizsgálatával megállapított azonosság
(pl: lámpatest 50 W teljesítménnyel és 100 lm/W fényhasznosítással -
lámpatest 49 W teljesítménnyel és 120 lm/W fényhasznosítással)
- Helyettesítés
(pl: halogén technológiájú lámpatest – LED technológiájú lámpatest)

Téves, műszaki szempontokat nélkülöző megközelítések

- *„a cinklemeznek öngyógyuló képessége is van, szemben az alumíniumlemezzel”*
- *„egy műanyag nyílászáró profilvastagsága, vagy kamraszámja önmagában meghatározza annak teljesítményét”*
- Az ilyen hamis állítások gyakran marketing-tevékenység részei, viszont gyakorlatilag megvalósítják a közbeszerzési alapelvek egyik sérelmét, azaz indokolatlan megkülönböztetést eredményeznek
- Egy nyílászáró lehetséges lényeges terméktulajdonságai (275/2013. Korm. rendelet): légáteresztés, vízzárás, szélállóság, hőteher, ütésállóság, biztonságosság, ismételt nyitással és zárással szembeni ellenállás, működtető erő, hőátbocsátás, sugárzási tulajdonságok, akusztikai teljesítőkéesség, tűzállósági teljesítmény, tűzvédelmi osztály, veszélyes anyagok
- Amennyiben az előbbiekre kimutatható, vagy éppen megcáfolható az egyenértékűség akkor nem lehet szerepe lehet a kamraszámnak, vagy a vastagságnak!

Egy munkafolyamat egyenértékűségének meghatározása

- A kivitelezési tevékenység megszervezése vállalkozói kompetencia
 - Ptk. 6:239. § *„[A tevékenység megszervezése] (1) A tevékenység végzésének feltételeit a vállalkozó úgy köteles megszervezni, hogy biztosítsa a tevékenység biztonságos, szakszerű, gazdaságos és határidőre történő befejezését.”*
 - Ptk. 6:240. § *„[A megrendelő utasítási joga] (1) A vállalkozó a megrendelő utasítása szerint köteles eljárni. Az utasítás nem terjedhet ki a tevékenység megszervezésére, és nem teheti a teljesítést terhesebbé.”*
- Ha az építési, szerelési technológiában, vagy munkaszervezésben jelenik meg változás, akkor nem beszélhetünk egyenértékűség vizsgálatról (kivéve, ha ilyen előírás az ajánlati és/vagy szerződéses dokumentációban kötelezően elő van írva, vagy értékelési szempont volt.)

Egy munkafolyamat egyenértékűségének meghatározása, példák

Egy munkarész, vagy munkafolyamat megvalósítása során műszakilag egyenértékű,

- azon belül azonos minden olyan műszaki megoldás alkalmazása, minden olyan technológia, mely ugyanarra az eredményre vezet, a létrehozott mű ez okból alapvetően nem tér el a tervezett megoldástól.

Példa: általános építésszervezési kérdések, általános műszaki megoldások: homlokzati állvány - függőhíd – emelőgép, kézi vakolás - gépi vakolás, személyes őrzés - kamerás megfigyelés stb.

- azon belül helyettesítő minden olyan műszaki megoldás alkalmazása, mely egyenértékű műszaki eredményre vezet, de a létrehozott mű valamely rész elemében eltér a tervezett megoldástól.

Példa: hagyományos vakolás helyett szárazvakolat készítése, sávalapozás helyett mikrocölöpözés stb.

„Mintáztatás”

- A vállalkozó / kivitelező a megvalósítás folyamatában – a szerződésben erre meghatározott szabályok szerint – a megrendelő számára bemutatja a szerződésben foglalt elvárásoknak megfelelő konkrét műszaki megoldásokat, nemegyszer többet is.
 - A megrendelő – általában a tervező egyetértésével – ezek közül a szerződésben foglalt megrendelői elvárásoknak megfelelő egyenértékű minták közül választja ki a számára optimálisat, sok esetben nem paramétereres jellemzők (például esztétikai megjelenés) alapján.
 - Ilyen esetben az egyenértékűség közbeszerzési szempontból nem vizsgálendő, hiszen a felek a szerződésben ennek megfelelően állapodtak meg
 - Ezt azt jelenti, hogy az ilyen változtatások nem járnak szerződésmódosítással

Javaslatétel, ellenőrzés, elfogadás (elutasítás)

Kompetencia

- Az egyenértékűség kapcsán a kivitelezés során felmerült kérdésekben a jogszabályok egyértelműek, a beruházási-kivitelezési folyamat résztvevőinek a felelőssége szabályozott (191/2009. Korm. rendelet)
- Az építőipari kivitelezési tevékenységben résztvevő műszaki szakembereknek eleve megfelelő végzettséggel, gyakorlattal és jogosultságokkal kell rendelkezniük.
- A felelős műszaki szakmai egyeztetés és döntés nem lehet más, mint egy műszakilag megalapozott, objektív megállapítás az egyenértékűség tekintetében.

Vita esetén...

Közpénz felhasználásáról van szó → közérdeket testesít meg → nincs helye az indoklás nélküli egyszemélyi döntésnek

Ha valamely résztvevők nem értenek egyet és nézetkülönbség keletkezik:

- Általában az ilyen jellegű egyeztetések kölcsönösen elfogadott, objektív szempontoknak megfelelő eredménnyel zárulnak
- Ha mégsem, akkor szükséges lehet szakmailag felkészült, független harmadik fél beléptetése az egyenértékűség megállapításának folyamatába, pl:
 - Igazságügyi szakértő igénybevétele a kapcsolódó szakterületre vonatkozó jogosultsággal
 - Magyar Mérnöki Kamara, vagy a Magyar Építész Kamara szolgáltatásának igénybevétele, mely a konkrét ügy szempontjából megfelelő kompetenciával bíró, független szakemberek ajánlására vonatkozik

Vitarendezés, példák

Pár speciális vitás eset (szándékosan szélsőséges, kiragadott példákkal szemléltetve):

- A kivitelező jogosulatlan gazdasági előny megszerzése érdekében az egyenértékűség teljes figyelmen kívül hagyása mellett próbál termékeket, műszaki megoldásokat kiváltani
- A tervező az általa betervezett termékek gyártóját valamilyen okból preferálja, így érdekében áll minden egyenértékű megoldás javaslatát elutasítani
- A megrendelő elzárkózik minden jogszerű egyenértékűségi lehetőségtől és mereven ragaszkodik minden nevesített termékhez, megoldáshoz, mennyiséghez
- A műszaki ellenőr a megbízóját igyekszik minden tekintetben kiszolgálni és műszaki szempontú vizsgálatok és megállapítások helyett a megrendelői elvárásoknak tesz eleget, függetlenül azok megalapozottságától
- Nem tartozik a műszaki egyenértékűség kérdéséhez, azonban tevékenységével képes lenne visszahatni arra: felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadó, ha túllép a kompetenciáján és műszaki szakkérdésekben foglal állást

A Magyar Mérnöki Kamara álláspontja

- Amennyiben a szerződésben az egyenértékűség fenntartása mellett határozzák meg az elvárásoknak megfelelő konkrét termékeket, projektelemeket, akkor a szerződés tartalma változatlan marad, így – minden egyéb szerződéses feltétel változatlansága esetén – nincs szükség szerződésmódosításra.
- Megjegyezzük, hogy a 322/2015 (X. 30.) Korm. rendelet 28. § (3) bekezdése szerinti utalás a Kbt. 141. §-a szerinti szerződésmódosításra ún. helyettesítő termék beépítésével kapcsolatban releváns
- A műszaki egyenértékűség azonosság esetén nem igényel írásbeli szerződésmódosítást
- A műszakilag egyenértékű helyettesítés (ha annak lehetőségét a szerződésben nem rögzítették) a jelen szabályozás szerint csak szerződés módosítással kezelhető. (Ennek előzetes szerződésben történő rögzítése nagy körültekintést igénylő szakfeladat!)

Köszönöm a figyelmet!

Magyar Mérnöki Kamara

